

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ АДВОКАТА ЯК СУБ'ЄКТА НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ВТОРИННОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки, затвердженої Указ Президента України від 20. 05. 2015 № 276/2015 передбачено підвищення вимог до здійснення адвокатської діяльності, зокрема посилення професійних та морально-етичних вимог до осіб, які мають намір отримати статус адвоката, та дисциплінарного контролю професії; уточнення підстав для притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності, удосконалення правил дисциплінарного провадження щодо адвоката, диференціювання видів санкцій, які можуть бути застосовані до адвоката (1). Виходячи із стратегічних намірів держави, питання відповідальності адвоката як суб'єкта надання безоплатної вторинної правової допомоги в адміністративному судочинстві України в умовах сьогодення є актуальним.

Безпосереднє звернення до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» свідчить про те, що нормотворцем законодавчо врегульовано питання дисциплінарної відповідальності за вчинення адвокатом дисциплінарного проступку. В той же час, Закон України «Про безоплатну правову допомогу» взагалі не передбачає будь-якої юридичної відповідальності суб'єкта надання безоплатної правової допомоги, зокрема за ненадання, несвоєчасне або неякісне надання безоплатної правової допомоги. Окрім того, цей законодавчий акт не містить і не роз'яснює механізм притягнення порушників до юридичної відповідальності.

Варто також відмітити, що за порушення Правил адвокатської етики до адвоката можуть бути застосовані заходи дисциплінарної відповідальності в порядку, передбаченому чинним законодавством про адвокатуру та адвокатську діяльність, а також рішеннями З'їзду, актами Ради адвокатів України, Національної асоціації адвокатів України (2).

Юридична відповідальність виступає важливим елементом правового регулювання суспільних відносин, сутність якого полягає в цілеспрямованому впливі на поведінку індивідів за допомогою юридичних засобів. Завдяки такому впливу стає можливим оптимальне впорядкування суспільних відносин, надання їм певної системності та стабільності, уникнення різких загострень соціальних конфліктів, максимально можливе втілення принципів соціальної справедливості (3, с. 42).

В той же час, на сторінках юридичної публіцистики вказується, що враховуючи специфіку професії адвоката, сутність гарантій адвокатської діяльності (як правило, поширюються на всі види його професійної діяльності), наявний взаємозв'язок в аспекті застосування різних видів відповідальності адвоката за таке саме правопорушення (зокрема, щодо реалізації індемнітету адвоката), є доцільним розглядати професійну відповідальність адвоката як узагальнююче поняття, яке відображає специфіку притягнення його до інших

видів відповідальності, що додатково підтверджує наявність в адвоката особливого правового статусу (4, с. 361).

В. М. Сущенко вважає, що професійна відповідальність будь-якого представника правничої професії полягає, у звітуванні перед собою та іншими особами, суспільством і державою результатів своєї професійної діяльності, а також в отриманні на підставі такої звітності від себе та від інших осіб позитивних чи негативних оцінок своєї професійної діяльності (5, с. 6). В контексті зазначеного прослідковується концепція «позитивної відповідальності», оскільки виникає тоді, коли суб'єкт приступає до виконання своїх обов'язків, а не тоді, коли він їх не виконує або стане діяти всупереч ним (6, с. 28-34).

Якщо ж вести мову про підстави притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності за скоєння дисциплінарного проступку, то на сьогоднішній день дане питання врегульовано ст. 34 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Звернення до постанови Кабінету Міністрів України від 11. 01. 2012 № 8, а саме аналіз змісту контрактів, які укладаються з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правову допомогу, дає можливість виокремлювати та вести мову про заходи дисциплінарної відповідальності, які можуть застосовуватися до адвоката (7).

В той же час, зміст ст. 144 КАС України вказує на те, що всі учасники адміністративного судочинства повинні добросовісно виконувати свої процесуальні права та обов'язки, не зловживати ними, а також своїми діями або бездіяльністю не порушувати процесуальних прав та обов'язків інших осіб, що беруть участь в адміністративній справі. Враховуючи той факт, що адвокат як суб'єкт надання безоплатної вторинної правової допомоги в адміністративному судочинстві, є одночасно учасником адміністративного процесу, до нього можуть бути застосовані заходи адміністративно-процесуального примусу у вигляді попередження і видалення із залу судового засідання, про що свідчить ч.1 ст. 146 КАС України.

Список бібліографічних посилань:

1. Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки: *Указ Президента України* від 20. 05. 2015 № 276/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/276/2015>.

2. Правила адвокатської етики: затверджені звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09 червня 2017 року. Київ, 2017. С. 34.

3. Грек Т. Б. Правова природа юридичної відповідальності: поняття, принципи та види. *Адвокат*. 2010. № 10 (121). С. 41-45.

4. Заборовський В. В. Правовий статус адвоката в умовах становлення громадянського суспільства та правової держави в Україні: дис.... доктора юрид. наук: 12. 00. 10. Київ, 2017. С. 577.

5. Сущенко В. М. Професійна відповідальність юриста: деонтологічні та правові проблеми. *Наукові записки. Юридичні науки*. 2002. № 3. Т. 20. С. 4-6.

6. Слободчиков Н. А. О позитивном содержании юридической ответственности. *Юридическая ответственность: проблемы теории и практики: сб. науч.тр.* Минск, 1996. С. 28-34.

7. Про затвердження Порядку і умов укладення контрактів з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на постійній основі, та договорів з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на

тимчасовій основі: *постанова Кабінету Міністрів України* від 11. 01. 2012 № 8.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/8-2012-%D0%BF#n10>.

УДК 342. 9

Світлана Сергіївна ВАЩЕНКО,

заступник директора Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9786-5398>

ЗАВДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Конституція України закріпила, що діяльність правоохоронних органів має бути спрямована на захист життя і здоров'я людини, охорону її прав і свобод, інтересів держави та суспільства від будь-яких протиправних посягань. Їх діяльність повинна забезпечувати національну безпеку та правопорядок на всій території країни. Вказані цілі діяльності правоохоронних органів визначають зміст та спрямованість їх роботи та знаходять своє вираження у завданнях як окремих правоохоронних органів, так і проваджень, що реалізуються в їх діяльності. На сьогоднішній день не всі такі цілі та завдання знайшли своє закріплення в законодавстві, що й обумовлює актуальність дослідження. Сказане стосується і завдань адміністративно-юрисдикційної діяльності Національної поліції України.

Під завданнями прийнято розуміти наперед визначений для певного суб'єкта, запланований для виконання обсяг роботи. Тобто завданнями адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції є певний обсяг роботи, який повинні виконати поліцейські з метою вирішення адміністративно-правових спорів.

Завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах: 1) забезпечення публічної безпеки і порядку; 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; 3) протидії злочинності; 4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги (1). Тобто завдання поліції спрямовані на забезпечення внутрішньої безпеки держави, а саме забезпеченням публічної безпеки та порядку на її території, захисту прав людей, що перебувають в країні тощо.

Окремо в законодавстві визначено завдання адміністративно-юрисдикційних проваджень. Так, Кодекс України про адміністративні правопорушення закріплює, що завданням провадження в справах про адміністративні проступки є: своєчасне, всебічне, повне і об'єктивне з'ясування обставин кожної справи, вирішення її в точній відповідності з законом, забезпечення виконання винесеної постанови, а також виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень, запобігання правопорушенням, виховання громадян у дусі додержання законів, зміцнення законності (2). Вказані завдання лише узагальнено визначають зміст діяльності